

Další dívčí portrét – skoro po půlstoletí

Název emise: Pražský Hrad

– Hans von Aachen: Hlava dívky

Den vydání: 27. 5. 2015

Platnost: ode dne vydání ve styku tuzemským i mezinárodním až do odvolání

Hodnota: 34 Kč; kat. č. 850

Rozměr známkového obrazu: 40 x 50 mm

Grafická úprava a rytina: Miloš Ondráček

Tisk: Poštovní tiskárna cenin Praha

Druh tisku: OTp v barvách černá, červená, okrová, hnědá a modrá

Tisková forma: PL 4

Náklad: 108.000 (27.000 PL)

FDC: OTp v barvě hnědé; tisk PTC Praha

Náklad: 3.600

Když jsem viděl návrh letošní známky z obnovené emise Pražský Hrad, hned se mi vybavila jiná, skoro o půlstoletí starší, ze série Umění 1966 – Kupeckého portrét Františky Hedviky Wussinové v ryteckém přepisu Jiřího Švengsbíra. Té bylo v roce 1716 třináct let,

malba vznikla u příležitosti jejího biřmování a známka vyšla rovných 250 let poté. Františka byla dcerou rytce Jana Wussina, pražského měšťana, jehož rodina vlastnila dům U Wussinů v Masné ulici; bez zájmovosti není, že se dochoval i jeho portrét, dílo Kupeckého současníka a kolegy

Petra Brandla. Františka se později provdala za purkmistra Starého Města pražského Václava Fridricha z Friedenbergu, na nějž máme v Praze trvalou památku - poprvé se tu za něj začaly číslovat domy.

Nyní tedy Švengsbířův nástupce (alespoň v mých očích jím je), o bezmála generaci (přesněji o patnáct let) mladší Miloš Ondráček připravil jiný dívčí portrét, rovněž půvabný, o němž se na známce mnoho neuvádí, a tak si ho nyní přiblížíme. Stejně jako v předchozím případě nejde o výřez, ale o rytecký přepis celého obrazu, a i u něj má zpodobněná dívka jméno - je jí autorova nejstarší dcera Marie Maxmiliána von Aachen (malíř měl sedm dětí, z toho dvojčata Johana a Regina zemřela v kojeneckém věku a jsou pohřbena v pražské katedrále sv. Víta). Mariin portrét vznikl zhruba sto let před Františčiným, rovněž v Praze, kde se dochoval do současnosti. Datován je do roku 1612, a kdyby známka vyšla před třemi lety, připomněli bychom tak 400. výročí jeho vzniku. Aachen se oženil v roce 1596, takže dceři Marii mohlo být v době vzniku portrétu zhruba 13 let, tedy stejně (nebo podobně) jako Františce Wussinové.

Malířovo příjmení von Aachen odkazuje na původ jeho rodiny, která pocházela z města Aachen (česky

že zpočátku nemusel sídlit přímo u pražského dvora, aby mohl dokončit své malířské zakázky v Mnichově. Jak bylo tehdy obvyklé, mimo malířskou činnost se zabýval i obchodem s uměním, je doloženo, že se podílel koupi řady významných obrazů, například Dürerovy Růžencové slavnosti do Rudolfových sbírek. O důvěrném vztahu k panovníkovi svědčí, že v jeho službách počátkem 17. století dokonce jako diplomat cestoval po evropských panovnických dvorech s úkolem vyhlédnout mu nevěstu. V Praze Aachen bydlel přímo na Hradě, kde získal takzvaný Podybníkovský dům (č.p. 10), mezi Zlatou uličkou a Jiřskou ulicí. Byl povýšen do šlechtického stavu a pobíral roční plat 200 a později dokonce 400 guldenů (pokud šlo o dukáty, představovalo to skoro jeden a půl kilogramu zlata, v přepočtu na dnešní ceny tedy zhruba nějakých jeden a půl milionu korun). Po Rudolfově smrti zůstal Aachen ve službách jeho nástupce Matyáše I., jehož portrét jako českého krále rovněž vytvořil.

Na rozdíl od data narození, datum malířova úmrtí známe, bylo to 4. března 1615, takže nová známka připomíná 400. výročí jeho skonu. Kde byl pohřben, však nevíme, uvádí se chrám sv. Víta (kde v arcibiskupské kapli probošta Hory je znakový náhrobek jeho matky a dcer) nebo už zaniklý kostel sv. Jana v Oboře pod malostranským Jánským vrškem. Třetím místem, kde je připomenut, je kostel sv. Salvátora v Mnichově, kde mu náhrobek nechala zřídit jeho vdova Regina.

Miloš Ondráček grafickou úpravou známky pokračuje v odlišné podobě emise Pražský Hrad od tradičního Umění, a tentokrát se k portrétu vzdušně zasažení hodí. Hutné tmavé pozadí v bílém orámování zdůrazňuje vystupující portrét (který je světlejší, než na obraze, to však způsobují ztmavlé laky), název státu a informace dole jsou zřetelné, ale neruší. Snad jen umístění razítka s manýristicky pojetými ženskými postavami mělo být jiné, takhle na FDC zakrývá nominální hodnotu (to však není věc tvůrce, ale výroby).

V levé části FDC je detail z Aachenovy kresby *Pallas Athéna uvádí Malířství k Apollónovi a Múzám* ze sbírek Moravské galerie v Brně (resp. možná ze stejnojmenné

ného grafického listu, který podle ní vyryl Aegidius Sadeler) – samozřejmě v ryteckém přepisu M. Ondráčka. Ze stejné kresby je i detail ženských hlav v razítku. Malou zajímavostí je, že zatímco hlavy razítku jsou transponovány podle předlohy, kresba na FDC je zrcadlově převrácená, aby byla orientována ke středu obálky. Díváme-li se na obálku dne vydání jako celek (k čemuž nás mimochodem nabádá nová anketa *O nejkrásnější FDC roku*), její součásti jsou ve správných proporcích a kresebná výzdoba rozměrem i vhodně zvolenou světlou barvou nezastiňuje samotnou známku, jak se u našich FDC někdy stává.

Co tedy říci závěrem? Snad jen: Zdařilé!

FB

ČESKÁ REPUBLIKA

PRAŽSKÝ HRAD
FRANZ VON JACCHER 1552-1613
HLAVA DĚVČKY